

scena

Razgovara: Marina **TENŽERA**
 Snima: Jasenko **RASOL**

Vojin Perić, ravnatelj zagrebačkog kazališta slijepih i slabovidnih Novi život, odavno se upisao u hrvatsku kazališnu povijest predstavama koje bi se ustručavale izvesti i uvjetno rečeno uobičajene kazališne skupine koje imaju jedno od osnovnih i najvažnijih osjetila kazališne magije – vid.

No upravo je ovo kazalište koje je od davne 1948. izvelo nevjerovatnih 3550 predstava dokaz da su slijepi i slabovidni glumci svojom osobitom osjećajnošću kojom glume kadri izvesti neke od najkompleksnijih predstava uopće, što se upravo može i vidjeti na repertoaru ovog iznimnog kazališta o kojemu razgovaramo s ravnateljem.

● **Vodite najstarije kazalište slijepih i slabovidnih na svijetu. Kada se prisjetite početaka, kako je sve počelo?**

Osobnim iskustvom ne mogu svjedočiti počecima teatra, no iz napisanoga i usmeno preuzetoga mogu zaključiti sljedeće: prva predstava Novog života dogodila se 21. ožujka 1948. u Samoboru. Glumci su ostali zatečeni dobrim prijemom publike, a publika sjajnom izvedbom slijepih i slabovidnih glumaca. Ipak, budimo realni, tada je to bila samo dobra sekcija koja je korektno izvela jednu kazališnu predstavu. Iako su već tada bili angažirani profesionalni redatelji, nije bilo moguće očekivati pokretljiv teatar jer cilj je bio urbanizirati slobodno vrijeme slijepih osoba, a ne pokušati iluzijom nadmašiti sam sebe. No tada je krenulo, tada se zakotrljalo, pa će nakon kratkog vremena s našim glumcima raditi, osim profesionalnih redatelja, i profi scenografi, kostimografi i koreografi.

● **Upravo je vaše kazalište dokazalo da su mogućnosti slijepih i slabovidnih osoba u magiji glumačke kreacije nevjerovatne. Kako objašnjavate tu apsolutnu ljepotu kretanja glumca kroz vlastita svjetla u mraku kojim su ostvarene neke od najkompleksnijih predstava uopće?**

Kreirati iluziju znači otvoriti svoju imaginaciju i ne razmišljati o ograničenjima. To je nešto slično pjesničkom izričaju, slično uranjanju u svoju osobnost, bez predrasuda i suvišnih – ne mogu. Mislim da kod umjetničke kreacije progovara dušino svjetlo, nutrina kojoj je ostvarena sinestezijska put u moguće, u izričaj koji će naći svoju publiku. Teško mi je o tim stvarima govoriti racionalno, jer kad glumim, osjećam kako prolazim kroz predstavu kao kroz životno događanje, kao kroz život.

● **Koliko su kazališta slijepih i slabovidnih u svijetu razbila predrasude o iznimnim umjetničkim mogućnostima svojih**

Teatar
apsurda naš
je čest
odabir, kaže
Vojin Perić

Mi najbolje razbijamo predrasude i stereotipe

Vojin Perić, ravnatelj zagrebačkog kazališta slijepih i slabovidnih Novi život, govori o novim projektima, najvećim uspjesima i problemima s kojima se on i njegovi glumci uspješno nose

Ravnatelj najavljuje fascinantne nove predstave

glumaca?

Predrasude su izlučevina društva u kojemu nastaju, a gotovo uvijek su usmjerene prema onima zbog kojih su nastale, umjesto prema onima kod kojih su se pojavile. Zar sam ja kriv što je netko uvjeren da nešto ne mogu, da nešto ne znam? Predrasude se razbijaju tako da se razuvjere oni koji ih imaju, a ne oni zbog kojih ih imaju.

Dakle, zasigurno smo nositelji razbijanja predrasuda i stereotipa, no u svemu nam mora pomoći društvo, odnosno dobra i suvisla socijalna politika, pri čemu kazalište slijepih mora pripasti kulturi, a ne biti "privjesak" socijale. Kako je kazalište područje u kojemu se slijepi ne očekuju (mišljenje šire publike), to je izvanredna šansa da pokažemo što znamo i možemo, odnosno prilika da umjetnički uokvirimo svoje živote izlažući javnosti kreacije koje izviru iz naših talenata. "Od iluzije do inkluzije", to je možda slogan kojim bismo mogli popratiti naše djelovanje.

Da, mislim da smo učinili puno kako na senzibilizaciji javnosti, tako i na afirmaciji mogućnosti slijepih osoba, odnosno njihovoj integraciji u društvo.

● **Kada se prisjetite svojih početaka, ali i karijere koju ste ostvarili, što biste istaknuli kao onaj početni "impuls" koji vas je zauvijek združio s magijom glumačke kreacije?**

Mislim da sam natprosječno običan, što me čini sretnim i zadovoljnim. Ja sam poodavno uronjen u glumu i jako mi je žao što u mladosti nisam mogao upisati odgovarajuću akademiju, jer je tada slijepima jednostavno bila onemogućena. No prošao sam više glumačkih škola scenskog pokreta i govora, tako da mislim da vladam većinom potrebnih tehnika. Novi život moj je stvarni život, moja druga obitelj, moj izazov koji traje. Prvi impuls bio je kao prvi poljubac, nešto impresivno jednostavno, nešto na što ne vrijedi trošiti riječi jer je neopisivo. Nisam Narcis, ali volim se na sceni, zaljubljen sam u onoga koga tumačim, dvostruko živim dok igram!

● **Suradivali ste s mnogim kazalištima u Hrvatskoj i svijetu i ostvarili velike uspjehe. Koji su vam trenuci, umjetnici i predstave ostali u posebnom sjećanju?**

Neke od najdražih trenutaka mogu zahvaliti teatru Extant iz Velike Britanije, koje nas je 2002. pozvalo na turneju po Otoku. Tada su našu predstavu uokvirili audiodeskripcijom, a publika nas je sa svakog nastupa ispratila ovacijama. Bila mi je čast igrati s Goranom Bogdanom, Franjom Kuharom, Juditom Franković, Svenom Jakirom, Živkom Anušićem i Majom Posavec. No najzaslužniji za rast kazališta su redatelji Tom Durbešić, Nina Kleflin, Ksenija Zec, Saša Božić, Mario Kovač, Petra Radin, Ivan Planinić i drugi. Trenuci za pamćenje vezani su uz gostovanja po Njemačkoj, Poljskoj, Češkoj, Portugalu, Austriji,

'Bijeli klaun', predstava po romanu Damira Miloša

'Bam Cabaret' je predstava koja je od svih glumaca zahtijevala izuzetne napore

Vojin Perić u predstavi 'Čovječja ribica'

Predrasude su izlučevina društva u kojemu nastaju, a gotovo uvijek su usmjerene prema onima zbog kojih su nastale, umjesto prema onima kod kojih su se pojavile. Zar sam ja kriv što je netko uvjeren da nešto ne mogu, da nešto ne znam?

a svake godine gostujemo u Bosni i Hercegovini na Andrićevim danima i nekim dječjim festivalima, što nas čini posebno sretnima jer smo stekli puno prijatelja s kojima smo do kraja porazbijali predrasude prema sljepoći i slijepim osobama. Ipak, vrhuncem našeg djelovanja smatram pobjedu na 8. međunarodnom festivalu komornog teatra, Zlatni lav u Umagu, 2007.

● **Koje bi bile ključne osnovice onih čudesnih unutarnjih osjetila na temelju kojih glumci kazališta slijepih i slabovidnih pokazuju da upravo oni mogu ostvariti neke od najdojmljivijih i najtežih predstava?**

Gluma je umjetnost, a umjetnost zahtijeva predanost i posvećenje onome čime se bavite. Talent, a onda imaginacija, neka tajna osjetila, onda upornost i mukotrpni rad. Nije dovoljno izvući iz sebe sve resurse, nije dovoljno biti entuzijastičan, nije dovoljno udovoljiti konvencijama i formalnim tehnikama... mora se dati sebe, potpuno i bezrezervno. U glumačku kreaciju slijepa i slabovidna osoba mora uložiti puno više truda i energije, moraju osje-

titi scenu i partnera jer ih sljepoća odvaja od neposrednog i spontanog kontakta, pa ga je potrebno učiniti suptilnijim, igrajući se nekim svojim tehnikama i poznavanjem osobe s kojom igraš.

● **U kazalištu upravo igra "Bijeli klaun" Damira Miloša koji će gostovati i u drugim gradovima. Što nam možete reći o toj predstavi, glumcima i recepciji kod publike?**

"Bijeli klaun" hrvatski je "Mali princ", pun životnih mudrosti i spoznaja potrebnih djeci u procesu odrastanja. Priča se događa u cirkusu, u klaunovskoj obitelji. Sin klauna ne razlikuje boje, što mu stvara teškoće u životu čineći ga drukčijim od drugih. Ta činjenica korespondira s našim kazalištem, našom "drukčijošću" i svim predrasudama koje nas uokviruju. U Miloševoj priči Bijeli klaun susreće slijepog mudraca koji mu otkriva tajnu boja, odnosno suočava ga s njegovim poslanjem i životnim zadacima koji ga očekuju.

Prvi put scenografiju obogaćuje graf, a naši glumci "cirkusiraju"!

● **Također, u kazalištu igra**

sve do 2023. veliki dvogodišnji projekt Davora Čavara "Idem, dakle jesam". Možete li nam objasniti sve komponente - o kakvom je projektu riječ, i o čemu sve govori ova predstava? Ovo je drugi ESF projekt koji provodimo, ali nije riječ o predstavi. To je projekt videćeg pratitelja, dakle socijalna usluga koju koriste naši članovi. Što to znači?! Uvijek nakon probe glumce pratitelj vozi doma, odnosno pomaže im na gostovanjima jer su u nepoznatom prostoru. Ovo je doista hvaljevrijedan projekt koji nam olakšava rad i primjenjiv je, eto, i u jednoj kulturnoj instituciji - sinteza socijale i kulture.

● **Na programu vašeg kazališta je i jedna od najkompleksnijih predstava Daniila Harmsa "Cabaret". Što nam možete reći o njoj?**

Teatar apsurdna naš je česti odabir. S Harmsom smo se već susretali devedesetih u režiji Nine Kleflin i moglo bi se reći obišli svijet. Naime, 2022. bili smo na trojednoj turneji po Velikoj Britaniji i Njemačkoj, što je jedna od naših najuspješnijih turneja. "Bam Cabaret" je predstava koja je od svih glumaca zahtijevala izuzetne napore, ali i punu angažiranost u smislu kreacije i osobne predanosti. Prvi put igramo izvan scene, odnosno po cijeloj dvorani... u mraku, osvijetljujući malim ručnim lampicama svoje lice. Mislim da smo u nekim aspektima glume u ovoj predstavi nadmašili sami sebe.

● **Kako ste se snalazili prote-**

Mislim da sam natprosječno običan, što me čini sretnim i zadovoljnim. Poodavno sam uronjen u glumu i jako mi je žao što u mladosti nisam mogao upisati Akademiju jer je tada slijepima jednostavno bila onemogućena. No prošao sam više glumačkih škola

kle tri godine kada je korona pogubno utjecala na kazališta? Korona je na mene prije svega utjecala pogubno jer sam bio na granici smrti, tjedan dana na respiratoru.

Nestalo je publike, ograničena gostovanja, jednostavno smo stali. Ipak smo radili i tijekom epidemije pripremili tri premijere. Distanca je stanje u kojemu slijepi osobe jako teško funkcioniraju jer je dodir naše osnovno sredstvo neposredne komunikacije. No prošlo je i nadamo se da će napokon nastupiti happydemia!

● **Na repertoaru je i predstava Marine Vujičić "Podmornica". O kakvoj je predstavi riječ?**

To je predstava iz naših života. Slijepi umirovljeni glazbenik je pod skrbništvom gramzljiva i škrtog čovjeka. Skrbnik mu unajmljuje djevojku koja će mu čitati, ali između čitateljice i glazbenika se razvija platonska ljubav, što skrbnik čita kao uvlačenje pod kožu, odnosno interes djevojke da se domogne kuće i svega što je glazbenik stekao. Skrbnik zabranjuje dolazak djevojke, daje joj otkaz, a stari profesor od tuge umire. Tužna priča u kojoj sam imao priliku tumačiti ulogu glazbenika.

● **Osobno mi je uvijek bila bliska teorija po kojoj umjetnike, ustvari, vodi onaj tihi "unutarnji glas" Boga, "mrmorenje srca", dakle teološka koncepcija stvaranja. Što vi mislite o njoj?**

Duhovnost je nešto što ima svaki čovjek i što nas određuje u nekim najdubljim našim drhtajima. Ono božansko je u poeziji, u filozofiji, pa i u glumi. Naša nutrina je svemir, odnosno jedini dio nas koji ima istinski doticaj s Bogom, s onim uzvišenim i vječnim. Umjetnost crpi božansku snagu kako bi bila začudna i nikad potpuno ista.

● **Što još spremate od predstava ove godine?**

Početkom lipnja ćemo početi s prvim probama Andrićevih "Krugova", u režiji Marija Kovača, a nekako s jeseni ćemo raditi nešto dokumentarističko, nešto iz naših života što će režirati Petra Radin, redateljica čija je predstava "Jučer sam se sjetio plave" jedna od naših uspješnica.